

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

The Development of The Teacher Training Course for Creation
of the Life Skill - Oriented Activities in Creative Problem Solving
of the Elementary School Students

ธันยา เทียนคำศรี¹ / วิชัย วงษ์ใหญ่² / จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรัย³ / สงวนพงศ์ ขวนชม⁴

ThaneeyaTiankumsri / WichaiWongyai / ChamroenratChitchirachan / Sanguanpong Chuanchom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา (2) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลศาลาแดง จ.สระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired Samples t – test

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม เนื้อหาและระยะเวลาของการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม โดยมีเนื้อหาในการฝึกอบรม 4 แผนการฝึก

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

อบรม ได้แก่ แผนการฝึกอบรมที่ 1 ทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แผนการฝึกอบรมที่ 2 ธรรมชาติปัญหาของนักเรียนประถมศึกษา แผนการฝึกอบรมที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แผนการฝึกอบรมที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่จัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.83/93.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 กล่าวได้ว่าเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้

คำสำคัญ : ทักษะชีวิต, การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

Abstract

This research aimed (1) to develop Teachers Training Course to create the life skill-oriented activities in creative problem-solving for students (2) to determine the effectiveness of the development of Teacher Training Course to create the life skill-oriented activities in creative problem-solving of elementary students. Experimental group used in this study included 30 elementary teachers in the first Semester of Academic Year 2012 at Saladaeng Kindergarten School under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 1. Data were analyzed by packaged program to determine the

percentage, mean, standard deviation and Paired Samples t - test.

The research findings were as follows :

1. Teacher Training Course to create the life skill-oriented activities in creative problem solving of elementary students consists of 6 components, namely, the principles of training, the objective of the training course, the content and duration of training, the activities of training, the media of training, and the measurement and evaluation of training. The content of training workshops included four training programs : 1.) Life Skills in creative problem solving, 2.) Nature of problems of elementary school students, 3.) Creating activities in creative problem-solving, and 4.) Measurement and evaluation of learning.

2. Teacher Training Course to create the life skill-oriented activities in creative problem solving had effectiveness at the ratio of 92.83/93.77, which was higher than the criteria of the fixed standard at ratio of 80/80. This indicated that the Teacher Training Course was effective, and could be used in training events.

Keyword : Life skill, Creative problem solving.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) รวมทั้งมาตรฐานของการศึกษาชาติ ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2547 ได้กำหนดมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก คือ ด้านคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้ 1) คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาสุจริต และมนสุจริต 2) คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคมมีจิตสำนึกใจเกียรติภูมิของความเป็นไทย มีความภาคภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตามตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ.2552-2561 โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถทักษะและคุณลักษณะ ซึ่งทักษะชีวิตเป็นจุดเน้นด้านความสามารถและทักษะที่เด็กและเยาวชนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตอย่างรอบด้าน เป็นภูมิคุ้มกันพื้นฐานที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของนักเรียนไว้ 5 สมรรถนะ ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือ พัฒนา “คน” ต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต นับตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา สู่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงานและวัยชรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่นเป็นวัยที่จะต้องปลูกฝังและต้องสร้างคุณค่าให้กับตนเองและเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์และในขณะเดียวกันก็จะได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

จากผลสำรวจจากสถาบันวิจัยรามจิตติ พบว่า เด็กไทยขาดทักษะการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัย โดยมีพฤติกรรมเสี่ยงเพิ่มขึ้น 30-40% เสพสื่อลามกเป็นครั้งคราว 16-18% เล่นการพนัน 17% มีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน และกลุ่มเยาวชนระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 36% เคยมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ให้ลึกกลงไปยังพบว่าจังหวัดใดที่มีอัตราการดื่มสุราของวัยรุ่นสูงก็จะมีอัตราการเสพสื่อลามก และการมีเพศสัมพันธ์สูง ตามผลการวิจัยเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นนั้นเกิดจากการขาดทักษะการใช้ชีวิต โดยเฉพาะการตัดสินใจ ทักษะการเผชิญหน้า จึงเกิดแนวคิดที่ว่า ควรจะมีการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต (สถาบันรามจิตติ, 2548) สอดคล้องกับข้อมูลจาก

เอแบคโพล์ ปี 2548 ซึ่งเป็นการสำรวจสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนไทย อายุระหว่าง 12-24 ปี พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมี 8 ประเด็นที่สำคัญ คือ เหล้า บุหรี่ การหนีเรียน ยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การพนัน การใช้ความรุนแรง การติดเกม/ อินเทอร์เน็ต และค่านิยมฟุ่มเฟือย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546)

จากสภาพดังกล่าว จะเห็นว่าวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและชุมชน และอิทธิพลของสื่อสารมวลชน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาแผนใหม่แยกตัวเยาวชนออกจากวิถีชีวิต ส่งผลให้เยาวชนถูกสังคมตำหนิว่าเป็นผู้สร้างปัญหาให้กับสังคมมากที่สุด เยาวชนขาดโอกาสในการแสดงความคิด ถูกปิดกั้นโอกาสต่าง ๆ จากสังคมขาดเวทีสาธารณะที่ให้เยาวชนพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทำให้เยาวชนมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าและขาดความมั่นใจตนเอง มีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น ขาดทักษะในการดำรงชีวิต ทำให้เยาวชนหยุดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนในสังคมทุกวันนี้ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2545) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น การเข้าใจตนเองและผู้อื่น การยอมรับความแตกต่างของบุคคล การมีจริยธรรมและคุณธรรม การมีทักษะในการสื่อสารความกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง การมีทักษะในความคิดสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เยาวชนเข้มแข็งขึ้น สามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และช่วยให้เยาวชนปรับเปลี่ยนตนเองให้มีพฤติกรรมที่ดี

ได้ (World Health Organization, WHO, 1994 : 5 อ้างถึงใน ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2545)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่ได้นำเสนอ แสดงให้เห็นว่า เด็กยังขาดการใช้ทักษะชีวิตในการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จึงพิจารณาเห็นว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนโดยครูเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง แต่การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนยังมีคนทำการวิจัยน้อย โดยหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อออกแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนมีจุดประสงค์มุ่งเน้นในด้านการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพราะการที่นักเรียนจะอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุขได้ ถ้าหากนักเรียนรู้จักการใช้ทักษะชีวิต จะสามารถทำให้นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและไม่เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการจัดเตรียมเพื่อกำหนดข้อมูลพื้นฐานที่มีความจำเป็นและต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีการดำเนินการ คือ ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีวิธีดำเนินการ 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การสร้างโครงร่างของหลักสูตรโดยการกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของหลักสูตร เนื้อหาสาระและหน่วยการเรียนรู้ และสร้างเครื่องมือการประเมินผล ขั้นที่ 2 ตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยการจัดกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้แนวคิดการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ องค์ประกอบของหลักสูตร นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ขั้นที่ 3 การปรับปรุงแก้ไข โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง

ตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร เป็นการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5 ขั้นตอน และประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการประเมินผลการฝึกอบรมวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การทดลองใช้หลักสูตรกับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน โดยใช้แบบแผนการทดลอง (One -Group Pretest - Posttest Design) ขั้นที่ 2 ติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเป็นการติดตามผลการฝึกอบรมครูหลังจากการฝึกอบรมสิ้นสุดไปแล้ว 1 เดือน หลังจากฝึกอบรมไประหว่างวันที่ 8 - 12 ตุลาคม 2555 ขั้นที่ 3 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา หลังจากฝึกอบรมและติดตามผล การฝึกอบรมแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาดูเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องทักษะชีวิต ในเรื่องของความหมายและความสำคัญของทักษะชีวิต องค์ประกอบของทักษะ

ชีวิต และได้ศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสร้งหลักสูตรฝึกอบรม ในเรื่องที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ทำให้มีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน คือ ศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร และการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร และเรื่องที่ 2 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย องค์ประกอบของหลักสูตร คือ หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมและระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การวัดและการประเมินผลการฝึกอบรม

2. ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มาใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยได้ประเมินผลการผ่านวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในระหว่างฝึกอบรมโดยประเมินจากการใช้แบบประเมินวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในแต่ละแผนการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในแต่ละแผนการฝึกอบรม

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
แผนการฝึกอบรมที่ 1 ทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	10	9.23	92.30
แผนการฝึกอบรมที่ 2 ธรรมชาติปัญหาของนักเรียนประถมศึกษา	10	9.20	92.00
แผนการฝึกอบรมที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	10	9.33	93.39
แผนการฝึกอบรมที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	10	9.37	93.70
รวม	40	9.28	92.85

จากตาราง 1 แสดงว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.85 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 โดยแผนการฝึกอบรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แผนการฝึกอบรมที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ร้อยละ 93.70 รองลงมา คือ แผนการฝึกอบรมที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแผนการฝึกอบรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ แผนการฝึกอบรมที่ 2 ธรรมชาติปัญหาของนักเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 92.00

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อน และหลังเข้ารับการฝึกอบรมการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินด้านความรู้ ความสามารถการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู

การประเมิน N = 30	คะแนน เต็ม	ร้อยละ	คะแนน เฉลี่ย	S.D.	t	Sig
ก่อนทดลอง	30	33.00	9.90	1.81	61.95*	0.00
หลังทดลอง	30	93.77	28.13	0.68		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละก่อนเรียน 33.00 คะแนนเฉลี่ยร้อยละหลังเรียน 93.77 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแผนการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละจากการตอบคำถามแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละแผนการฝึกอบรมได้ถูกต้อง เท่ากับ 92.83 และหลักสูตรการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบรวมหลังเรียนครบทุกแผนการฝึกอบรมได้ถูกต้อง มีค่าเท่ากับ 93.77

ดังนั้น หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่จัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.83/93.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 กล่าวได้ว่าเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้

4. ตอนที่ 4 ผลการติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู

ผู้วิจัยได้ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูและความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และออกติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา กับครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน หลังจากการอบรมเสร็จสิ้นลง 1 เดือน พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่อง ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับ และการถ่ายทอดความรู้ และการจัดการเรียนรู้ของวิทยากร ($\bar{X} = 4.70$) ส่วนข้อที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมและทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.13$)

ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตร โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านเจตคติ และคุณลักษณะที่ดีของผู้ที่รู้จักใช้ทักษะชีวิต ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมา คือ ด้านการนำความรู้ ความเข้าใจ ไปใช้ ($\bar{X} = 4.62$) และด้านที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมี

ความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะในการทำกิจกรรมการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่อง คิดมองปัญหาในทางบวก ($\bar{X} = 4.97$) รองลงมา คือ ค้นหาปัญหา ($\bar{X} = 4.93$) ส่วนข้อที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ หาวิธีการแก้ปัญหา และวางแผนการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.30$)

การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครู

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครู หลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู ดังนี้

1. ปรับเพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรมให้มากขึ้น เนื่องจากการฝึกอบรมในครั้งนี้ เนื้อหามาก ระยะเวลาจำกัด กิจกรรมต้องเสร็จในช่วงเวลาที่กำหนด และกิจกรรมที่ต้องให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติ มีจำนวนมาก ให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติจริง อาทิ แผนการฝึกอบรมที่ 1 กิจกรรมที่ 4 วางตัวเลข จากเดิมกำหนดเวลาไว้เพียง 30 นาที ปรับเพิ่มเวลาเป็น 50 นาที กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมข้ามแม่น้ำพิช จากเดิมกำหนดเวลาไว้เพียง 20 นาที ปรับเพิ่มเวลาเป็น 30 นาที นอกจากนี้ในแผนการฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีการปรับเวลาในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้นโดยให้นำไปทำเป็นการบ้าน แล้ววันต่อมานำมาเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีการปรับเพิ่มเวลาในเรื่องอื่น ๆ เช่น การสาธิตการสอน การผลิตสื่อประกอบการสอน การทำงานในกระบวนการกลุ่ม การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน

2. ปรับกิจกรรมแบบฝึกสำหรับแผนการสอนและสื่อการสอน ให้ผู้เข้ารับการอบรม ไปจัด

ทำหรือเตรียมเป็นการบ้านและนำมาเสนอในวันต่อไป คือ แผนการฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3. ปรับเพิ่มเทคนิคการสอน เช่น มีการยกตัวอย่างการใช้ทักษะชีวิตที่ไม่ถูกต้องตามสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนได้อย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น

4. ได้เพิ่มแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จะได้ทราบว่า มีเรื่องใดบ้างที่ครูมีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อส่งผลต่อการฝึกอบรมครั้งต่อไป

5. ปรับปรุงการใช้ภาษาให้ชัดเจนและตรวจสอบการพิมพ์คำผิด ทำให้ชิ้นงานมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยแผนการฝึกอบรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แผนการฝึกอบรมที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการวัดความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มากที่สุด อาจเป็นเพราะมีประสบการณ์การสอนมานาน มีการให้ความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้มากที่สุด รองลงมา คือ แผนการฝึกอบรมที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถและความชำนาญในการสร้างความรู้ วิธีการใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ เพื่อได้เป็นแนวทางและเครื่องมือแก้ปัญหาในชีวิต การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด และสร้างผลงานอย่างสร้างสรรค์ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่มีไปออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้ กำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตได้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ และแผนการฝึกอบรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ แผนการฝึกอบรมที่ 2 ธรรมชาติปัญหาของนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะชีวิต และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด รู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้วยการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การมีทักษะชีวิตตามความคาดหวังของหลักสูตรตามช่วงวัยในแต่ละชั้นปี หลังจากทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมครู ผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ครูเพื่อออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่อง ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าฝึกอบรม ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับ และการถ่ายทอดความรู้และการจัดการเรียนรู้ของวิทยากร กิจกรรมและขั้นตอนการฝึกอบรม เนื้อหาและระยะเวลาในการฝึกอบรม ความสะดวกและสวัสดิการในการเข้ารับการฝึกอบรม สื่อและเอกสารประกอบที่ใช้ในการฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรม และวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ตามลำดับ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบกิจกรรมเพื่อนำไปพัฒนาครูผู้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้และมีทักษะการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม การติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งเป็นการฝึกอบรมโดยใช้เทคนิคการฝึกอบรมตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ค้นหาปัญหา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 3 กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 หาวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 วางแผนการปฏิบัติ ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมพบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตร อยู่ในระดับความพึง

พอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) ซึ่งบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม เวตซ์เลย์ และธาร์ม (Wexley & Latham, 1981: 4-5 อ้างถึงใน ณรงค์ ฉายายนต์, 2536: 33) สรุปได้ว่า 1) เพื่อปรับปรุง แก้ไข ความรอบรู้ และทักษะในด้านการคิด เพื่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเข้าใจ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับระเบียบ และหน้าที่รับผิดชอบ 2) เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญการตามสาขาวิชาชีพ สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องให้ดีขึ้น และมี การตัดสินใจ 3) เพื่อจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น การฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและจำเป็นเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ามากที่สุดของหน่วยงาน องค์กร ให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพสูง และเกิดประสิทธิผลดีขึ้น มีความพร้อมในการแข่งขันและทันต่อเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับ

แววดาว ดวงจันทร์ (2551) ที่ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมทักษะชีวิต และโอคิน และแวนดาร์ล (Orkin & Wendie 1994 อ้างถึงใน พรทิพย์ ยอดป้องเทศ, 2545) ได้นำทักษะชีวิตมาใช้ในการเรียนการสอนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา และการสร้างมิตรภาพ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการปรับปรุงตนเองในด้านการพูด มีความเข้าใจในเรื่องการนำทักษะชีวิตไปใช้ และมีการพัฒนาตนเองในการวางรากฐานเกี่ยวกับอนาคตตนเอง

2. ผลการหาประสิทธิภาพของการพัฒนา

หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยอ้างอิง แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกระบวนการของหลักวิชาการการพัฒนาหลักสูตรและจากข้อมูลจริงที่เป็นความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แล้วนำไปทดลองใช้กับครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน ผู้วิจัยได้ประเมินผลการผ่านวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในระหว่างฝึกอบรมโดยประเมินจากการใช้แบบประเมินวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในแต่ละแผนการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทุกแผนการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 80) ส่วนผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อน และหลังเข้ารับการฝึกอบรมการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทุกแผนการฝึกอบรม คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแผนการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละจากการตอบคำถามแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละแผนการฝึกอบรมได้ถูกต้อง มีค่าเท่ากับ 92.83 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบรวมหลังเรียนครบทุกแผนการฝึกอบรมได้ถูกต้อง มีค่าเท่ากับ 93.77 ดังนั้น หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้

ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่จัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.83/93.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 กล่าวได้ว่าเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้ สอดคล้องกับสมบูรณ์ กุดนอก (2545) ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดค่ายสร้างเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสกลนคร พบว่าหลังจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเรื่องการเสริมสร้างทักษะชีวิตมีทักษะชีวิต ในด้านความก้าวหน้าทางการเรียน ความคงทนทางการเรียน เจตคติต่อโปรแกรมการฝึกอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการออกแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้นำทักษะชีวิตมาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การมีทักษะชีวิตตามความคาดหวังของหลักสูตรตามช่วงวัยในแต่ละชั้นปี

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความตระหนักให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ

การจัดการศึกษาให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้วยการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

3. สถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการให้มีการกำหนดจุดเน้นเป็นโครงการร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อย่างน้อยเป็นทางการอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและคนไทยทุกคนจะได้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จนเป็นกิจนิสัยทำให้สังคมเข้มแข็งสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. สถานศึกษาควรให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม ช่วยกันดูแลเอาใจใส่ให้ผู้เรียนฝึกนิสัยเป็นผู้ที่มีทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม หลังจากให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำหลักสูตรไปใช้ที่โรงเรียน เพื่อศึกษาว่าผู้เรียนมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การมีทักษะชีวิตตามช่วงวัยในแต่ละชั้นปีหรือไม่ อย่างไร

2. ควรมีการศึกษา วิจัย และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมในรายวิชาเฉพาะ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ให้กับครูกลุ่ม

โรงเรียนมัธยมศึกษาหรือครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ควรมีการศึกษา วิจัย และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเทคนิคการส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้กับบุคลากรในหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจะได้นำความรู้เทคนิคการส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างริเริ่มและสร้างสรรค์

4. ควรมีการศึกษา วิจัยรูปแบบการฝึกอบรมเทคนิคการสอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์รูปแบบอื่น ๆ เพื่อค้นหารูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครู นักเรียน และโรงเรียน

5. ควรมีการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกับครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ ฉายายนต์. (2536). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการบริหาร สำหรับหัวหน้าแผนกวิชาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์ปรินญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ ยอดป้องเทศ. (2545). การศึกษาศักยภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้การให้ คำปรึกษาแบบกลุ่ม กับโปรแกรมทักษะชีวิต. วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การ แนะแนว และให้คำปรึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2545, ตุลาคม-ธันวาคม). การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับประชาชนไทยอายุ 12 – 60 ปี. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 47(4) : 267-280.
- สมบูรณ์ กุดนอก. (2545, กรกฎาคม-กันยายน). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการจ่ายสร้างเสริมทักษะชีวิต นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสกลนคร. วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ภาคอีสาน 17(4) : 34-40.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). สถานะการศึกษาไทยปี 2550/2551 “ปัญหาความเสมอภาค และคุณภาพของการศึกษาไทย.” กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2554). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561). กรุงเทพฯ : พรินทรวานกราฟิก.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2546). การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตหรือ คอมพิวเตอร์ของบุตรหลาน/สมาชิกในครัวเรือนในเขตกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสาร.